

## تصفیه امور ورشکستگی

تصفیه در اصطلاح حقوقی، به معنای جمع آوری و تعیین میزان اموال ورشکسته، سپس نقد کردن و تقسیم آن میان طلبکاران است.



تصفیه در اصطلاح حقوقی، به معنای جمع آوری و تعیین میزان اموال ورشکسته، سپس نقد کردن و تقسیم آن میان طلبکاران است.

به گزارش «تابناک» تصفیه اموال، روندی است که پس از ورشکستگی تاجر یا شرکت تجاری معنا پیدا می کند و در نتیجه ناتوانی از پرداخت وجوهی که بر عهده او است حاصل می شود. در نظام حقوقی کشور ما، تصفیه اموال ورشکسته با استفاده از دو قانون تجارت و قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی انجام می شود. تصفیه طبق قانون تجارت توسط مدیر تصفیه انجام شده و مدیر تصفیه توسط دادگاه صادرکننده حکم ورشکستگی تعیین می شود. دادگاه همچنین مبادرت به تعیین عضو ناظر می کند تا بر کار مدیر تصفیه نظارت داشته باشد. مدیر تصفیه، تصفیه را طبق مواد ۴۲۷ و بعد قانون تجارت انجام می دهد. طبق قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی در نقاطی که اداره تصفیه امور ورشکستگی دایر شده است امر تصفیه به وسیله این اداره و طبق مقررات قانون اداره تصفیه ورشکستگی و آیین نامه آن انجام می شود. وظایف اداره تصفیه در همان قانون و آیین نامه های مربوط به آن که وزارت دادگستری تهیه می کند، تعیین می شود و در موارد سکوت بر طبق قانون تجارت اقدام خواهد شد. مدیر تصفیه طبق قانون تجارت عمل می کند و هرگاه مساله ای مطرح شود و پاسخ آن را در قانون تجارت نباشد، به قانون اداره تصفیه رجوع می کند.

### اقدامات اولیه تصفیه

برابر ماده ۴۳۴ قانون تجارت، دادگاه به عضو ناظر (یا اداره تصفیه به کارمند خود) ماموریت می دهد که از کلیه اموال تاجر ورشکسته فوراً صورت برداری کند. این صورت برداری قاعداً باید در یک روز انجام پذیرد.

چنانچه صورت برداری از اموال در یک روز ممکن نباشد، اقدام به مهر و موم اموال تاجر می شود. در مهر و موم به ترتیب انبارها، حجره ها، صندوق ها، اسناد، دفاتر و ... مهر و موم می شود.

### اقدامات تأمینی جهت حفظ حقوق ورشکسته

یکی از مهمترین اقداماتی که برای حفظ حقوق ورشکسته انجام می شود، مطالبه دیون ورشکسته است. در مورد دیون باید بین دیون حال و مدت دار تفاوت گذاشت. دیون حال بدهکاران باید فوراً مطالبه شده و در صورت لزوم در دادگاه صالحه اقامه دعوی شود و در مواردی که طلب ورشکسته به موجب سند تجاری است، برخی اقدامات تأمینی نظیر اخذ به موقع سند تجاری، اعتراض نکول و اعتراض عدم پرداخت انجام پذیرد. در مورد مطالبات موجل ورشکسته باید صبر کرد تا موعد آن فرا برسد.

### اقدامات برای حفظ حقوق طلبکاران

تاجر متوقف مکلف است خود را در اختیار اداره تصفیه بگذارد مگر اینکه صریحاً از این تکلیف معاف شده باشد. در صورت اقتضا اداره تصفیه می تواند اقدام به جلب او کند و چنانچه توقیف او لازم شود مقدار توقیف را از دادگاه صادرکننده حکم ورشکستگی بخواهد.

### وضعیت قرارداد های جاری

مسلم است قرارداد هایی که تاجر قبل از صدور حکم ورشکستگی با اشخاص ثالث منعقد کرده و آن قرارداد ها استمرار داشته یا در حال اجرا است، به محض صدور حکم ورشکستگی فسخ نمی شوند، مگر آنکه در مقررات عام قانون مدنی حق خاصی برای طرف های معامله با تاجر مقرر شده باشد، مانند حق حبس در عقد بیع. مدیر تصفیه یا اداره تصفیه می تواند ثمن این معاملات را پرداخت و آن کالا را دریافت کند.

برای تصفیه امور ورشکستگی ابتدا باید از اشخاص ذی نفع دعوت به عمل آید. پس از تعیین دارایی ورشکسته، اموال به فروش رسیده و در انتها میان طلبکاران تقسیم می شود.

### دعوت از طلبکاران

قبل از هر چیز اداره تصفیه (یا مدیر تصفیه) صورتی از طلبکاران تهیه می کند. سپس در یکی از روزنامه های رسمی یا کثیرالانتشار آگهی به عمل می آید که طی آن طلبکاران باید ظرف مدت ۲ ماه طلب خود را به اداره تصفیه ابراز دارند. این مدت برای اشخاصی که خارج از ایران هستند می تواند تمدید شود. پس از گذشت دو ماه تنها اسنادی قبول می شوند که برای تاخیر آن ها عذر موجهی وجود داشته باشد. در آگهی همچنین قید می شود که طلبکاران در نخستین جلسه ای که ظرف ۲۰ روز از زمان آگهی منتشر می شود شرکت کنند.

### دعوت از بدهکاران به ورشکسته

به وسیله آگهی به بدهکاران متوقف اخطار می شود که ظرف دو ماه خود را به اداره تصفیه معرفی کنند. بدهکارانی که از این امر امتناع کنند به جزای نقدی معادل بیست و پنج درصد بدهی به نفع «صندوق ب» این اداره محکوم می شوند همچنین دادگاه می تواند آنان را به حبس از ۳ تا ۶ ماه محکوم کند.

### رسیدگی به مطالبات

پس از آگهی و اعلام طلب توسط طلبکاران، اداره تصفیه (یا مدیر تصفیه) شروع به رسیدگی به مطالبات می کند. سپس صورتی از مطالبات قبول شده تهیه می کند و آن را از طریق آگهی به اطلاع بستانکاران می رساند همچنین به بستانکاران مردود مستقیماً اطلاع می دهد. پس از انتشار آگهی مزبور معترضین حق دارند ظرف ۲۰ روز در دادگاه صادرکننده حکم ورشکستگی طرح دعوی کنند.

### قرارداد ارفاقی

پس از رسیدگی به مطالبات و قبل از اقدام جهت فروش دارایی ورشکسته، طلبکاران می توانند با تاجر قرارداد امضا کنند که طی آن از ادامه تصفیه صرف نظر کنند و در عوض ورشکسته به تجارت خود ادامه دهد و طلب آن ها را طی مدت زمان معین پرداخت کند. این قرارداد که قرارداد ارفاقی نام دارد، باید به وسیله نصف به علاوه یک طلبکارانی که حداقل سه چهارم از کلیه مطالبات را دارا هستند منعقد شود. طلبکارانی که در این قرارداد شرکت نکرده اند سهم خود را طبق آنچه از دارایی به طلبکاران می رسد دریافت می کنند، اما حق مطالبه بقیه طلب خود را ندارند مگر پس از تادیه کامل طلب کسانی که در قرارداد شرکت کرده اند.

### تقسیم اموال

در هنگام تقسیم اموال، بستانکاران ورشکسته به بستانکار با حق وثیقه، حق رجحان و عادی تقسیم می شوند. بستانکارانی که طلب آن ها دارای وثیقه باشد نسبت به وجوه حاصل از فروش مال وثیقه، مقدم بر سایر طلبکاران هستند.

عده ای از طلبکاران در هر حال بر دیگر طلبکاران مقدم می شوند که به آن ها طلبکار با حق رجحان گفته می شود از قبیل: حقوق خدمه خانه برای مدت سال آخر قبل از توقف و همچنین خدمه بنگاه برای مدت ۶ ماه آخر.

### تصفیه اختصاری

هرگاه حاصل فروش اموال ورشکسته، برای هزینه تصفیه به صورت عادی کافی نباشد، اداره به تصفیه اختصاری اقدام می کند مگر اینکه یکی از طلبکاران، هزینه تصفیه عادی را بپردازد. در مورد تصفیه اختصاری، متصدی پرونده به انتشار آگهی مبادرت و در آن اعلام می کند هر کس ادعایی علیه ورشکسته دارد ظرف چهل روز به اداره تصفیه اعلام کند، سپس به هر ترتیب که منافع بستانکاران اقتضا کند بدون رعایت تشریفات اقدام به فروش اموال و تقسیم وجوه حاصله

می کند و ختم عمل تصفیه را اعلام می دارد.